

NACIONALINIS KONKURENCINGUMAS IR JO VERTINIMO PROBLEMOS

Deimantė LAURINAITYTĖ¹

¹*Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Verslo vadybos fakultetas*
El.paštas: ¹deimante.lau@mail.com

Santrauka. Globalizacija, technologiniai pokyčiai, besikeičianti vartotojų paklausa, didėjanti konkurencija, ekonominiai ir politiniai pokyčiai skatina vadovus veikti proaktyviai, priimti vis didesnę riziką ir pasirinkti tinkamas strategijas. Pažymėtina, kad ir strateginio valdymo teoretikai, ir praktikai savo darbuose labai daug dėmesio skyrė konkurenciniam įmonės pranašumui ir jo išlaikymui. Artimose mokslo srityse, tokių kaip antai ekonomika, vykdyti moksliniai tyrimai leido tvirtinti, jog egzistuoja ilgalaikio pranašumo išlaikymo prielaidos, nes daugumos įmonių rezultatai kryptingai link vidutinių rezultatų, kai kurioms įmonėms pavyksta pasipriešinti šiai tendencijai. Kita vertus, susiformavo nuomonė, kad tokie rezultatai pasiekiami ganėtinai retai ir jiems būdingas trumpalaikiškumas. Kai kuriose pramonės šakose ar verslo sektoriuose itin nuožmi konkurencija bei greiti technologiniai pokyčiai neigiamai veikia konkurencinį pranašumą. Be to, laikomasi nuomonės, kad ankstesniuose tyrimuose identifikuotos ilgalaikį pranašumą turinčios įmonės, tikėtina, buvo daug pasiekusios trumpalaikių pranašumų laiko atžvilgiu.

Reikšminiai žodžiai: konkurencingumas, nacionalinis konkurencingumas, šalies konkurencingumas, konkurencingumo problemos.

Įvadas

Tyrimo problema ir aktualumas. Nuolatinis nacionalinio ūkio konkurencingumo didinimas ekonominės globalizacijos ir tarptautinio atvirumo fone – pagrindinis kiekvienos valstybės ekonominės politikos uždavinys. Šalies gyventojų gyvenimo lygis, socialinio ir ekonominio vystymosi tempai labiausiai priklauso nuo sugebėjimo identifikuoti šalies konkurencingumo didinimo problemas, numatyti šių problemų sprendimo būdus bei šių problemų sprendimo įgyvendinimo lygio. Norint, kad būtų identifikuotos tos problemos, pirmiausia reikia įvertinti nacionalinį konkurencingumą. Šiame etape ir iškyla pasirinkimo dilema – iš gana didelės konkurencingumo vertinimo metodikų įvairovės pasirinkti labiausiai tinkančią analizuojamos šalies atveju, kadangi skirtingų šalių, atsižvelgiant į išsivystymo lygį ar specifines sąlygas, konkurencingumą lemia skirtingi veiksniai. Kita vertus, siekiant įvertinti šalies konkurencingumą pasaulio kontekste, galima naudotis jau apskaičiuotais indeksais ar reitingais. Vienas autoritetingiausių pasaulinių konkurencingumo vertinimo centrų yra „Pasaulio ekonomikos forumas“, veikiantis kaip nepriklausoma tarptautinė organizacija, kasmet atliekanti pasaulio šalių konkurencingumo tyrimą, kuriame dalyvauja daugiau nei šimtas valstybių (pavyzdžiui, 2010 m. – 139).

Tyrimo tikslas – išanalizuoti nacionalinį konkurencingumą bei jo vertinimo problemas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti pasaulinės literatūros ir praktikos apžvalgą.
2. Nustatyti ir apibūdinti svarbiausius nacionalinio konkurencingumo aspektus.
3. Įvardinti su kokiomis įvairiomis problemomis ir apribojimais susiduriama vertinant konkurencingumą.

Straipsnio tikslui pasiekti buvo taikomi šie teoriniai metodai: mokslinės literatūros analizė, sintezė ir apibendrinimas.

Konkurencingumo koncepcija mokslinėje literatūroje

Informacijos amžiui itin būdingi dinamiški pokyčiai, kurie turi lemiamos reikšmės įmonių konkurencingumui. Netinkamai suformuoti įmonių konkuravimo strateginiai sprendimai gali turėti pragaištingų pasekmių. Todėl vienas iš pagrindinių šiuolaikinių strateginio valdymo mokslininkų ir verslo atstovų interesų objektų dinamiškoje ir neapibrėžtoje verslo aplinkoje yra tinkamų konkuravimo strateginių sprendimų priėmimas bei konkurencinio pranašumo siekimas. Verslo aplinkos dinamiškumas ir neapibrėžtumai verslo subjektams sukuria poreikį veikti pagal kokybiškai priimtus strateginius konkuravimo sprendimus, kurie formuojami naudojantis metodinėmis priemonėmis, palengvinančiomis įmonės konkuravimo strateginių sprendimų formavimo, vertinimo ir

pasirinkimo procesus. Konkurencingumo sampratą galima interpretuoti įvairiai. Teigiama, kad įmonės konkurencinių pranašumų veiksmų stiprinimas valdant ekonomijos mastą, tokius kaip finansai, darbuotojai, technologijos, rinkodara, gamybos ir kitos funkcinės žinios, įgalina įmonę pasiekti konkurencinių pranašumų lygį, kuris garantuoja jai didesnes pajamas, aukštesnį pelną ir sudaro palankesnes sąlygas tolimesniam įmonės augimui (Maksvytienė 2006). Kiti autoriai įmonių konkurencingumą aiškina remdamiesi valstybėje esama institucine sistema, pramonės struktūra bei kitomis valstybės charakteristikomis.

Pagal M. Porterį, kaip pagrindinius konkurencingumo išteklius (Peleckis, Peleckienė 2011) išskiria tokius gamybos veiksmus: kvalifikuota darbo jėga, finansiniai ištekliai ir infrastruktūra, gamtos ištekliai, kurie reikalingi norint konkuruoti tam tikroje pramonėje, taip pat siūlo nagrinėti jų išsidėstymą valstybėje. Įmonės konkurencingumas ir pramonės ar regiono konkurencingumas – nėra tos pačios sąvokos. Įmonės konkurencingumą parodo turimos rinkos dalis ir pelningumas.

Autorių nuomone, išsamus konkurencingumo apibrėžimas turi apibūdinti ne tik konkurencinio pranašumo būseną, bet ir kaip konkurencinis pranašumas buvo pasiektas. Todėl konkurencinis pranašumas apima tiek pozicinį, tiek rezultatų pranašumą, kurį lemia santykinis konkurentų atžvilgiu verslo turimų ir paskirstomų gebėjimų bei išteklių pranašumas. Šie gebėjimai ir ištekliai sukuria pozicinį sąnaudų ir diferenciacijos pranašumą. Tad konkurencinis pranašumas apibūdinamas kaip reikšmingas pranašumas prieš konkurentus dėl sąnaudų, diferenciacijos ir (arba) rezultatų, kuriuos veikia pozicionavimo strategijos. Todėl neatsitiktinai teigiama, kad konkurencinio pranašumo tyrimai formuoja strateginio valdymo tyrimų esmę. Neatsitiktinai pastaraisiais dešimtmečiais formavosi skirtingi teoriniai požiūriai, siekiantys paaiškinti aplinkybes, kuriomis įmonė gali įgyvendinti konkurencinį pranašumą konkurentų atžvilgiu.

„Mokslininkų grupės akcentuoja sandorių ir tarpininkavimo sąnaudų minimizavimą (Coase 1937; Jensen, Meckling 1976; Williamson 1975, 1985), išskirtinės konkurencinės pozicijos siekimą (Bain 1956, 1959; Porter 1980, 1985), išskirtinių strateginių išteklių plėtojimą ir įsigijimą (Amit, Schoemaker 1993; Barney 1986, 1991; Peteraf 1993; Wernerfelt 1984), gebėjimą naujai konfigūruoti išteklius į naujus strategiškai vertingus derinius (Eisenhardt, Martin 2000; Teece *et al.* 1997) bei vertingos informacijos dalijimąsi ir koordinavimą (Grant 1996a, 1996b)“ (Korsakienė 2012). Todėl neatsitiktinai laikomasi nuomonės, kad šie teoriniai požiūriai tiek individualiai ir tiesiogiai lyginant vieną su kitu tapo pagrindu daugeliui mokslinių tyrimų, dariusių įtaką strateginio valdymo disciplinos pažangai.

Konkurencingumo samprata

Inovacijos yra ekonomikos augimo ir socialinės gerovės užtikrinimo variklis: technologijų, gaminio, organizacijos, rinkodaros ir proceso inovacijos sukuria didesnę vertę jų kūrėjams ir geriau patenkina vartotojų poreikius. Tikra inovacija yra tinkamų naujų idėjų įgyvendinimas, idėjų, kurios kuria vertę versle ir gerovę visuomenėje.

Konkurencingumo ir inovacijų interpretacijos yra išties labai įvairios, tačiau pagrindiniai jų tikslai ir uždaviniai – bendri. Pavyzdžiui, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija konkurencingumą vertina kaip daugiaaspektį reiškinį (Zabelavičienė 2005), kur analizuojami ne vien ekonominės veiklos rodikliai ir pasiekti atskirų įmonių ar visos pramonės šakos rezultatai.

Inovacinė veikla ir konkurencingumas glaudžiai siejami, akcentuojant įmonių veiklos reikšmę visos nacionalinės pramonės konkurencingumui, analizuojant realias ir potencialias įmonių galimybes esamomis sąlygomis kurti, gaminti ir parduoti prekes ir paslaugas, kurios pagal kainų ir ne kainų charakteristikas vartotojams patrauklesnės nei jų konkurentų prekės.

Taigi „konkurencingumas – asmens, produkto, įmonės, šakos ar šalies pajėgumas konkuruoti rinkoje“ (Vainienė 2005). Tai ne vienintelis analizuotoje literatūroje sutiktas apibrėžimas, tačiau atsižvelgiant į jį galima išskirti pagrindines konkurencingumo rūšis: asmens, produkto, įmonės, šakos, šalies. Vis dėlto būtina atkreipti dėmesį į tai, kad vieningos autorių nuomonės dėl konkurencingumo klasifikacijos nėra. J. Kielytė (2000) išskiria įmonės, organizacijos, pramonės šakos ir šalies konkurencingumą. I. Maksvytienė (2002), N. Navickas ir A. Malakauskaitė (2010) konkurencingumą skirsto į lygmenis: mikrolygį, mezolygį, makrolygį. M. Reniewiczus (2005), A. Rondomanskaitė ir J. Banytė (2003) siūlo skirti ir darbuotojų konkurencingumą. Neveltui J. Fagerbergas pateikia konkurencingumą, kaip socialinio principo aspektą (Fagerberg 1996), kai konkurencingumo pasiekiami mokant darbuotojams dideles algas ir sudarant tinkamas darbo sąlygas.

Kaip matyti, atskiros konkurencingumo rūšys glaudžiai tarpusavyje susijusios. Nuo darbuotojo konkurencingumo, kurį lemia vidinė ir išorinė kompetencija, priklauso tiek produkto, tiek įmonės konkurencingumas. „Įmonė, pateikdama rinkai prekę ar produktą, neišvengiamai veikia šakos konkurencingumą, o šis daro įtaką bendram šalies ūkio konkurencingumui“ (Anuškevičiūtė 2004).

Nacionalinis konkurencingumas

Šiandien įvairiose pasaulio šalyse itin daug dėmesio skiriama nacionalinio konkurencingumo klausimui: steigiamos nacionalinio konkurencingumo tarybos, vykdomos diskusijos, atliekami konkurencingumo vertinimai, o atsižvelgiant į jų rezultatus kuriamos ir įgyvendinamos strategijos. Tačiau toks susidomėjimas nacionaliniu konkurencingumu ne tik kad nesuteikia aiškumo, ką ši sąvoka reiškia ir koks yra jos turinys, bet dar labiau klaidina, nes kiekvienas apie tai kalbantis turi subjektyvų, tam tikrus atstovaujamus interesus atspindintį požiūrį.

Atlikta mokslinėje ir analitinėje literatūroje pateiktųjų šalies konkurencingumo apibrėžimų analizė (Staskevičiūtė, Tamošiūnienė 2010) atskleidžia šios sąvokos daugiaspektiškumą. Vis dėlto, siekiant apibrėžti šalies konkurencingumo sampratą, gali būti išskiriami tokie dažniausi požiūriai:

- šalies konkurencingumas – tai sėkminga šalies užsienio prekyba;
- šalies konkurencingumas – tai šalies našumas;
- šalies konkurencingumas – tai gebėjimas užtikrinti šalies gyventojų gerovę.

Šalies konkurencingumo kaip sėkmingos užsienio prekybos požiūriu šalininkai, šalis prilygindami įmonėms, teigia, kad jos konkuruoja tarpusavyje dėl tarptautinių rinkų. Tokiu atveju šalies konkurencingumas didėja augant jos eksporto apimtims pasaulinėje rinkoje. Šalių, konkuruojančių tarptautinėje arenoje, konkurencingumas skiriamas į tokias dvi kryptis: konkurencingumas, kurį lemia kaina, ir konkurencingumas, kurį lemia kiti veiksniai. Šalių įmonės tarpusavyje gali konkuruoti vartotojams pateikdamos produkciją kuo mažesnėmis kainomis, kurias užtikrinti gali mažos produkcijos gamybos sąnaudos arba šalies valiutos kurso korekcijos (Rakauskienė, Tamošiūnienė 2013).

„Gana plačiai remiama H. Traboldo išplėtotą idėja, kad konkurencingumą apibūdina keturios galimybės: galimybė parduoti (eksportuoti), galimybė pritraukti (užsienio investicijas), galimybė prisitaikyti (inovacinė veikla) ir galimybė uždirbti. Pastaroji galimybė yra išvestinė, kylanti iš trijų pirmųjų. Iš esmės tai jau yra kompleksinis konkurencingumo matas“ (Slavinskas, Toločka, Zabelavičienė 2011).

Kadangi skiriasi konkurencingumo subjektai, nevienodos yra ir jo analizės kryptys, o tai lemia mokslinėje literatūroje sutinkamų sąvokų interpretacijų gausą. Kiekvienas autorius, publikacijoje pateikdamas konkurencingumo apibrėžimą, akcentuoja aspektus, kurie analizuojami jo tyrime. Suformuluoti apibrėžimą, kuris atspindėtų visus esminius aspektus, nėra paprasta. Šią problemą nurodo daugelis autorių (keletas iš jų: Staskevičiūtė, Tamošiūnienė 2010). Kaip teigia G. Staskevičiūtė, R. Tamošiūnienė (2010), šalies konkurencingumo sąvokos vartojimas dažnai nėra pagrįstas aiškiai įvardintu turiniu, kiekvienas autorius ją interpretuoja skirtingai.

Pasaulio ekonomikos forumo tyrimuose nacionalinis konkurencingumas traktuojamas kaip „ekonomikos sugebėjimas pasiekti ir išlaikyti aukštus ekonomikos augimo tempus“ (World Economic Forum 2010). Kaip matyti, pateikti šalies konkurencingumo apibrėžimai vienas kitam neprieštarauja, tiesiog vieni iš jų labiau apibendrinantys, kiti – praplėsti konkurencingumo sąlygomis ar veiksniais, taigi vienas kitą papildo. Vis dėlto pažymėtina, kad visi jie akcentuoja ekonominės ir (ar) socialinės gerovės augimą. Šį augimą lemia daugelis veiksnių, kurie pagrįstai išskiriami kaip konkurencingumą lemiantys veiksniai.

Svarbu pabrėžti, kad šalies konkurencingumą atspindi daugiau nei šimtas rodiklių, kurie apima ekonomiką, politiką, socialinę aplinką, sveikatos sistemą, šalies infrastruktūrą ir kt.

Konkurencingumo vertinimo problemų klasifikacija

Įvairių mokslinių ir taikomųjų tyrimų objektas yra sistemiškos, lanksčios ir detalios konkurencingumo vertinimo metodikos sudarymas. Daugelis tarptautinių ekonomikos srities organizacijų bei asocijuotų institucijų (World Economic Forum 2010 ir kt.) yra pasiūlę savo konkurencingumo vertinimo metodikas ir gaires.

Vertinant konkurencingumą, susiduriama su įvairiomis problemomis ir apribojimais. Konkurencingumo vertinimo problemos skirstytinos į teorines, t. y. susijusias su koncepciniais ir metodiniais apribojimais, bei praktines, išreiškiančias konkrečias konkurencingumo vertinimo metodikų taikymo problemas.

Teorinės (metodologinės) konkurencingumo vertinimo problemos:

- Konkurencingumo koncepcijų lemiami apribojimai. Ekonominės literatūros šaltinių analizė leidžia teigti, kad kol kas nėra suformuluotos vieningos konkurencingumo sampratos. Konkurencingumas vertinamas tiek per mikro-, tiek per mezo- bei makroprizmę. Itin dažnai yra pabrėžiama mikroekonominė konkurencingumo reikšmė, tarptautinės ekonomikos srities organizacijos dažniausiai akcentuoja mezo- ir makro aspektus (World Economic Forum 2010 ir kt.). Nėra vieningos nuomonės dėl socialinės konkurencingumo prasmės, t. y. ar konkurencingumą lemia vien tik ekonominiai pranašumai, ar į konkurencingumo vertinimą būtina įtraukti ir socialinės gerovės veiksniai.
- Konkurencingumo vertinimo metodikų lemiami apribojimai. Įvairios koncepcijos, sampratos, kuriomis remiantis suvokiamas konkurencingumas, atitinkamai suformuoja ir vertinimo metodikų įvairovę.

Remiantis atlikta analize, galima teigti, kad konkurencingumo vertinimo metodikos skiriasi savo aprėptimi ir paskirtimi net tuo atveju, kai vertinamas objektas yra tas pats (pvz., regionas). Tai reiškia, kad, pritaikius skirtingas vertinimo metodikas tam pačiam objektui, įmanoma gauti visiškai skirtingus ar net konfliktuojančius konkurencingumo rezultatus. Pažymėtina ir tai, kad, nesant vieningos konkurencingumo sampratos, kyla problema dėl objektyvios konkurencingumo kriterijų sistemos sudarymo.

Praktinės (taikomosios) konkurencingumo vertinimo problemos:

- Laiko išteklių sudaromi apribojimai. Išsamios ir detalios konkurencingumo vertinimo metodikos dažniausiai yra imlios laiko ištekliams. Tai mažina konkurencingumo vertinimo lankstumą bei operatyvumą: ne visada įmanoma operatyviai gauti naujausius duomenis ar greitai reaguoti į jų pokyčius. Pabrėžtina, kad kai kurie statistiniai konkurencingumo (ypač makro lygmens) rodikliai tampa oficialiai prieinami tik praėjus tam tikram laikotarpiui ir kartais jau visiškai pasikeitus makroekonominėms sąlygoms.
- Finansinių išteklių lemiami apribojimai. Kuo sudėtingiau, detaliau ar išsamiau vertinamas konkurencingumas, tuo jis imlesnis finansiniams ištekliams. Pabrėžtina, kad metodikos, kurios reikalauja atlikti empirinius tyrimus, apklausas, siekiant gauti tam tikrus konkurencingumo rodiklius, yra tikslesnės, atskleidžia įvairius konkurencingumo niuansus bei aspektus, tačiau dėl didesnių sąnaudų ne visada įmanoma pritaikyti šias metodikas arba jų taikymas nėra tikslingas, t. y. sąnaudos viršija planuojamą gauti naudą.
- Informacijos prieinamumo ir informacijos kokybės sukeliama apribojimai. Siekiant įvertinti konkurencingumą, būtina ne tik turėti aiškia, apibrėžtą vertinimo kriterijų sistemą ir metodiką, bet ir disponuoti konkurencingumui vertinti reikalinga informacija. Dažnai susiduriama su informacijos prieinamumo ar informacijos kokybės (išsamumo, tikslumo ir kt.) problemomis, ypač statistinės informacijos atveju. Pvz., ne visada prieinami patikimi agreguoti duomenys, susiję su regiono ekonomika ar konkrečia ūkio šaka.

Apibendrinant galima teigti, kad konkurencingumo vertinimo procesas imlus laiko, finansų ir dažnai žmonių ištekliams. Nuo metodikos išsamumo ir detalizavimo laipsnio tiesiogiai priklauso ne tik vertinimo rezultatų tikslumas, vertingumas, bet ir vertinimo proceso sudėtingumas, metodikos pritaikymo sąnaudos bei tikslingumas. Pagrindinės teorinės, arba metodologinės, problemos, kylančios konkurencingumo vertinimo procese, yra vieningos, aiškos konkurencingumo sampratos trūkumas ir vertinimo metodikų lemiami apribojimai. Praktiniu lygiu susiduriama su laiko ir finansinių išteklių stoka bei informacijos prieinamumo sukeliama apribojimai (Navickas, Malakauskaitė 2009).

Išvados

Išanalizavus teorinius šaltinius, kuriuose Lietuvos ir užsienio autoriai pateikia įvairius inovacijų ir konkurencingumo teorinius aspektus, buvo nustatyta, kad šių sričių problematika literatūroje plačiai nagrinėjama ir visi autoriai pripažįsta, kad inovacijos pagal esmę yra ko nors naujo įdiegimas į rinką, gaunant pozityvų rezultatą ir užsitikrinant konkurencinį pranašumą.

Mokslinės literatūros analizė atskleidžia, kad yra ne vienas požiūris aiškinantis šalies konkurencingumo sampratą. Plačiausiai paplitę požiūriai, kad šalies konkurencingumas – tai sėkminga jos užsienio prekyba arba šalies našumas šiandien dėl savo siaurumo vis daugiau kritikuojami pabrėžiant šalies gyventojų gerovės užtikrinimo svarbą. Straipsnyje šalies konkurencingumas apibrėžiamas kaip jos gebėjimas pasiekti aukštą našumą ir užtikrinti visapusišką gyventojų gerovę.

Nacionalinis konkurencingumas dažniausiai suprantamas kaip tautos gebėjimas užsitikrinti ekonominę ir socialinę gerovę bei politinę laisvę.

Konkurencingumo vertinimo problemos skirstytinos į teorines (metodines), kurioms priklauso vieningos konkurencingumo koncepcijos trūkumo ir vertinimo metodikų sukeliama apribojimai, bei praktines, prie kurių priskirtini laiko ir finansinių išteklių stokos, bei informacijos prieinamumo ir kokybės formuojami apribojimai.

Literatūra

- Anuškevičiūtė, I. 2004. Lietuva Europos Sąjungoje – konkurencingumo aspektas, *Tiltai: humanitariniai ir socialiniai mokslai* 3(28): 34–42.
- Fagerberg, J. 1996. Technology and competitiveness, *Oxford Review of Economic Policy* 12(3): 39–51.
- Kielytė, J. 2000. Teoriniai konkurencingumo pagrindai ir empirinė Pabaltijo šalių prekybos sektoriaus analizė, *Ekonomika ir vadyba* 2(3): 36–42.

- Korsakienė R. 2012. Konkurencinį pranašumą lemiantys veiksniai ir internacionalizacija: sąsajų tyrimas, *Verslas: teorija ir praktika* [Business: Theory and Practice] 13(4): 283–291.
- Lietuvos ekonomikos konkurencingumas ir socialinė sanglauda 2010. *Ekonominės ir socialinės politikos studijos VII, Mokslinių straipsnių rinkiniai*. Vilnius, Vilniaus Pedagoginis Universitetas. 96-121.
- Maksvytienė, I. 2002. Ekonominis konkurencingumas: metodologinis aspektas, *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai* 21: 25–135.
- Maksvytienė, I. 2006. *Model of economy scale impact on the enterprise competitive advantages* [Daktaro disertacijos santrauka] Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03 S). Kaunas, Vytauto Didžiojo Universitetas.
1. Mačiulytė-Šniukienė A.; Paliulis N. K. 2011. Šalies ūkio konkurencinio pranašumo didinimo problemos ir galimybės: darbo produktyvumo atvejis, *Verslas XXI amžiuje* [Business in XXI Century] 3(4): 35-42.
  2. Navickas, V.; Malakauskaitė, A. 2010. Konkurencingumo vertinimo metodologinės problemos ir ribotumas, *Verslas: teorija ir praktika* [Business: Theory and Practice] 1(11): 5–11.
  3. Peleckis K.; Peleckienė V. 2011. Statybos sektoriaus, kaip Lietuvos ūkio šakos, vaidmuo ir plėtros tyrimas, *Verslas XXI amžiuje* [Business in XXI Century] 3(4): 49-56.
  4. Rakauskienė G.; Tamošiūnienė R. 2013. Šalies konkurencingumą lemiantys veiksniai, *Verslas: teorija ir praktika* [Business: Theory and Practice] 14(3): 177-187.
  5. Rondomanskaitė, A.; Banytė, J. 2003. Šalies konkurencingumo koncepcijos esmė ir pagrindinės nuostatos, *Inžinerinė Ekonomika* [Engineering Economics] 1(32): 47–51.
  6. Slavinskas P.; Toločkas E.; Zabelavičienė I. 2011. Konkurencingumo didinimas ortopedijos pramonės įmonėse plėtojant inovacinę veiklą, *Mechanika, medžiagų inžinerija, pramonės inžinerija ir vadyba* [Mechanics, Material Science, Industrial Engineering and Management] 3(6): 61-66.
  7. Staskevičiūtė, G.; Tamošiūnienė, R. 2010. Šalies konkurencingumas: sampratos raida laiko perspektyvoje, *Verslas: teorija ir praktika* [Business: Theory and Practice] 2(11): 159–167.
  8. Vainienė, R. 2005. *Ekonomikos terminų žodynas*. Vilnius: Tyto alba.
  9. Zabelavičienė, I. 2005. *Valdymo apskaita, analizė ir sprendimai įmonėje*: mokojoji knyga. Vilnius: Technika. 150.
  10. World Economic Forum. 2010. *The Global Competitiveness Report 2010–2011*, [žiūrėta 2014 m. lapkričio 18 d.]. Prieiga per internetą: <http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf>.

NACIONALINIS KONKURENCINGUMAS IR JO VERTINIMO PROBLEMOS

Deimantė LAURINAITYTĖ

Summary

Globalization, technological change, changing consumer demand, increased competition, economic and political change requires leaders to act proactively, to take on increasing risks and choose appropriate strategies. It should be noted that the strategic and management theorists and practitioners in their work very much focused on the company's competitive advantage and its maintenance. In related scientific fields, such as economics, research allowed to assert the existence of a long-term advantage maintenance assumptions, because most of the business outcome drifting toward the average result, some firms manage to resist this trend. On the other hand, formed the opinion that such results can be obtained quite rare and are characterized by transience. In some industries or business sectors particularly fierce competition and rapid technological change adversely affects the competitive advantage. In addition, it is agreed that previous studies identified the long-term advantages to the company, it is likely there were many advantages achieved short time.

Keywords: competitiveness, national competitiveness, the country's competitiveness, the problems of competitiveness.